

פרשת קרח

לוחות זה לצד זה, כשחלק של לוח מתחכך בלוח המקביל לו. **חיכוך זה הוא הגורם להיווצרותן של רעידות האדמה.**

כתוצאה מהחיכוך נוצרת אנרגיה עצומה המצטברת לאורך קווי השבירה בין הלוחות. כאשר האנרגיה משתחררת בבת אחת, חלה תזוזה של כמה סנטימטרים בין הלוחות, ועל פני כדור הארץ מורגש זעזוע עצום.

תופעה אחרת שיכולה לגרום לבקיעת האדמה, היא הופעת בולענים בקרקע. **מהו בולען?**

בולען הוא שקע הנפער באופן פתאומי בקרקע. ישנם בולענים הנפוצים בסביבה קרסטית בה הם נוצרים כתוצאה מהתמוססות שכבות של גיר (התהליך מתרחש בעיקר בנוף גירני כדוגמת הרי הגליל וירושלים²), וישנם בולענים הנוצרים באזורי חוף ים, כתוצאה מהמסה של שכבת מלח מתחת לפני הקרקע, כפי שקורה בחופי ים המלח.³

בכל מקרה, בשתי תופעות אלו האדמה נשארת "פעורה". לעיתים מתמלאת היא מים, אך היא אינה נסגרת ומתכסה, כפי שכסתה את קרח ועדתו: **"ותכס עליהם הארץ ויאבדו מתוך הקהל"**.

כך מסביר גם הרמב"ן את הבריאה של פי האדמה: **".. כי כאשר תבקע האדמה.. (היא) תשאר פתוחה, גם ימלא הבקע מים ויעשה כאגמים. אבל שתפתח**

ותיסגר מיד כאדם הפותח פיו לבלוע ויסגור אותו אחרי בלעו, זה הדבר נתחדש ביום ההוא כאילו הוא נברא מאין", כלומר, מה שנברא הוא לא עצם בקיעת האדמה, אלא העובדה שהאדמה פותחת את פיה, בולעת את האנשים וסוגרת את פיה. זאת בשונה מרעידת אדמה רגילה שבה הבקע נשאר.

לסיכום, המהר"ל (בספרו "באר הגולה") מסביר כי לכל תופעה בעולם ניתן למנות שתי סיבות: סיבה אחת **טבעית**, וסיבה אחת **פנימית (רוחנית)**: **"... ועל אותה הטבעית יש סיבה אלוקית, והוא סיבת הסיבה"**. גם כאן, המחלוקת שלא לשם שמים היתה הסיבה הרוחנית לעונש על חטאו קרח ועדתו, והעונש **שנברא** במיוחד עבורו הופיע בצורה "טבעית", אך באופן המתאים לסיטואציה זו. **שנזכה שכל מחלוקותינו יהיו תמיד לשם שמים.**

פרשת "קרח" מציגה בפנינו את אחד האירועים הקשים, במשבר מנהיגותו של משה רבינו. קרח ועדתו מרדו לא רק כנגד משה רבינו אלא על עצם המהלך של יציאת מצרים, ועל התהליך אותו עבר עם ישראל במדבר. כפי שטוענים הם: **"הַמַּעַט, כִּי הֶעֱלִיתֵנוּ מֵאֶרֶץ זְבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ, לְהַמִּיתֵנוּ, בְּמִדְבָּר: (שם ט"ז, י"ג). כגודל החטא כך גם עונשם: " וּתְפַתַּח הָאָרֶץ אֶת-פִּיהָ, וּתְבַלַּע אֹתָם וְאֶת-בְּתֵיהֶם, וְאֶת כָּל-הָאָדָם אֲשֶׁר לְקִרְחַת, וְאֶת כָּל-הָרֹכֵשׁ, וַיִּרְדּוּ הֵם וְכָל-אֲשֶׁר לָהֶם, חַיִּים--שְׂאֵלָה; וְתִכַּס עֲלֵיהֶם הָאָרֶץ" (שם, ל"ב-ל"ג)..**

כיצד ניתן להסביר אירוע זה של פעירת פי האדמה, ומה מייחד תופעה זו שהקב"ה יצר לה "בריאה" מיוחדת - כפי שציין משה: "וְאִם-בְּרִיאָה יִבְרָא ה'...?"

האבן עזרא מסביר כי נס בקיעת האדמה בפרשתנו, הוא כמו כל בקיעה אחרת של האדמה הנגרמת ע"י רעידת אדמה, ואין כאן בריאה ממש **"שאין המלה רק מגזרת וברא אתה.. וכבר נבקעו מדינות רבות וירדו הדרים בהן שאולה, והנה פירושה כטעם הגזירה"**. לדעתו, ככל הנראה העיתוי והמיקום של רעידת האדמה שבלעה רק את קרח ועדתו הוא עצמו הנס והחידוש כאן. לעומת זאת, רוב המפרשים מסבירים את פתיחת האדמה כ"בריאה" ממש (רש"י, רמב"ן, רבינו בחיי ועוד..).

אם כך, כיצד ניתן להסביר אירוע זה של בליעת האדמה את קורח ועדתו? ניתן לנסות להסביר זאת באמצעות שתי תופעות טבע מוכרות. האחת, היא **רעידת אדמה** והשנייה, התמוטטות המביאה להיווצרות **בולען**.

מה היא רעידת אדמה?

רעידת אדמה מתרחשת לרוב בקליפת הסלע החיצונית הקשיחה העוטפת את כדור הארץ. חלקי קליפה זו, המכונה "ליתוספירה" (שהקרום מהווה את חלקה העליון), צפים כמו רפסודות גדולות על גבי האסתנוספירה שבה הטמפרטורה והלחץ מאד גבוהים. לשברי קליפת כדור הארץ אנו קוראים "לוחות טקטוניים". תנועת הלוחות הינה איטית למדי - כעשרה ס"מ בשנה, והם יכולים לנוע זה ביחס לזה במספר דרכים¹, אחת מהן היא תנועה של

1 רעידת אדמה <<

2 בולען שנפער בירושלים השבוע <<

3 מהו בולען? <<